

TEKST 198: *Itinerarium*: Brevveksling mellem Frederik Barbarossa og Saladin

Efter Yūsuf ibn Ayyūb Saladins erobringer og plyndringer (se tekst 191-196) og pavens opfordring til korstog (tekst 197) påtog bl.a. den aldrende tysk-romerske kejser, Frederik d.1. Barbarossa (1155-1190), sig i marts 1188 den opgave, at drage på korstog. En vigtig kilde til det kristne syn på Det 3. Korstog og begivenhederne, der ledte op til dette, er værket 'Kong Richards rejsebeskrivelse' (*Itinerarium Regis Ricardi*), der sandsynligvis er forfattet af den engelske kannik, Richard de Templo i 1220'erne. Værket synes at basere sig på øjenvidneskildringer fra personer, der deltog i Det 3. Korstog. Richard de Templo deltog sandsynligvis også selv i korstoget. I værket findes en gengivelse af en korrespondance, der udspillede sig mellem kejser Frederik og Saladin.

Frederik ved Guds nåde evigt ophøjet hersker af Det Hellige Romerske Imperium¹ og mægtig betvinger af sine fjender, til Saladin, saracenernes beskytter.

Jeg byder dig at opgive Jerusalem, ligesom faraoerne i fordums tid flygtede for jøderne. Som det sømmes sig for vores majestæt, anerkender vi modtagelsen af mange breve sendt til os i fortiden af Deres Højhed vedrørende denne vanskelige sag – breve, som ville have tjent deres formål bedre, hvis der havde været nogen oprigtig hensigt bag ordene. Vi har nu besluttet til gengæld at rette henvendelse til Deres Majestæt gennem brev.

Du har vanhelliget Det Hellige Land,² som vi på den evige Konges bud styrer, som vogter af Judæa, Samaria og Palæstina. Hensynet til vores kejserlige embede kræver, at vi skænker en forbrydelse af så fræk og grufuldt anmassende karakter alvorlig opmærksomhed. Derfor kræver vi, at du tilbagegiver den jord og alt det, du har taget, og desuden som fastsat ved guddommelig lov betaler en bøde, der er rimelig i forhold til så frygtelige forbrydelser.

Ellers, for ikke det skal synes som om, at vi indleder en uretfærdig krig, fastsætter vi nu, ved det livgivende kors og i den sande Josefs navn,³ en dato ét år fra den 1. november 1188 for en afgørelse gennem kamp.

Med Guds hjælp vil du gennem erfaring finde ud af, hvad vores erobrende ørne, vores bataljoner af mange folkeslag, kan gøre – den vilde tysker, der iler til våben, selv i fredstid, de utæmmede folk fra området ved Rhinens kilder, de unge mænd fra Donau, der ikke kender betydningen af flugt, høje bayrere og listige swabere. Så er der de vagtsomme frankere, sværdfægterne fra Sachsen, de rastløse burgundere og vellystige alpine stammer, bøhmere ivrige efter død, bolognesere vildere end deres egne vilde dyr, søfarere fra Venedig og hav-kaptajner fra Pisa.

I sidste ende vil du på den dag, jeg har angivet – en glædens dag, glæde og ærbødighed for Kristus – også finde ud af, at min egen jeg højre hånd, som du beskylder for at være svag grundet alderen, ikke har glemt, hvordan man svinger et sværd.

[Saladins svar indledes med en høflig adressering til kejseren samt en redegørelse for modtagelsen af kejserens brev. Herefter lyder det:] Dette er vores skriftlige svar på dokumentet.

Hvis du vil til at opregne dem, der deler din hensigt med hensyn til at drage imod os, idet du navngiver dem og siger "kongen af dette eller hint land, denne-og-denne greve, ærkebiskop, marquis, eller kriger", og hvis vi ønskede at angive dem, der er i vores tjeneste – dem, der adly-

¹ Dvs. tysk-romersk kejser

² Der hentydes til Saladins erobringer og plyndringer, se tekst 192, 194 og 196.

³ I den sande Josefs navn: dvs. Kristus. Det Gamle Testaments Josef anses til tider som en forløber for Kristus.

der vores ordre, og er parat ved vores befaling, og dem, der vil kæmpe i vores styrker – så kunne alt dette ikke omfattes på skrift.

5 Hvis du vil optælle antallet af kristne, er der flere, mange flere, saracenerne end dem. Desuden er der et hav mellem dig og dine anførte kristne, mens der ikke er noget imellem de utallige saracener og os selv, intet til at hindre, at de kommer os til hjælp. Beduinerne er med os – som i sig selv ville være tiltrækkelige til at tage sig af vores fjender – samt tyrkerne. Hvis vi slipper dem løs på vores fjender, ville de udslette dem. På vores bud ville bønderne kæmpe energisk mod enhver, der invaderer deres land, udplyndre dem og udslette dem.

10 Hvad ellers? På vores side har vi krigeriske emirer, der har åbnet deres land for os, idet de har underkuet vores fjender. De vil ikke tøve, disse hedenskabets beherskere, når vi kalder på dem. Og når, som dit brev siger, I alle er samlet som den enorme folkeskare, som din budbringer taler om, er det i Guds magt, at vi vil drage ud imod jer. Kystområderne vil ikke være nok for os. Om Gud vil, vil vi sejle over [havet], og med Hans styrke tage alle jeres territorier i besiddelse.⁴ For hvis du kommer hertil, vil du bringe alle dine styrker med dig, og du vil være herovre med alle dine folk. Vi er godt klar over, at ingen vil blive efterladt i dit land, der er i stand til at forsvare sig selv, endsiges beskytte landet. Når Gud i sin styrke har givet os sejr over dig, vil alt, der er tilbage, ved dem samme [guddommelige] styrke og vilje være uimodståelig erobring af alle dine besiddelser.

20 Kristenhedens samlede styrker er to gange draget imod os i Ægypten, en gang ved Damietta og en gang i Alexandria.⁵ Kystlandet i Jerusalem-området var på kristne hænder. I området omkring Damaskus og selv i saracenernes land, var der enkelte herremænd, der kæmpede med succes fra hver deres borg. Men du ved, hvordan de kristne ved begge lejligheder vendte tilbage og hvilket endeligt de fik.

25 Vores folk er velforsynede med lande. Gud har i rigt mål skænket os territorier vidt og bredt, der fastholdes i vores magt. Ægypten med dets vasaller, landet omkring Damaskus, kystområderne i Jerusalem-området, Mesopotamien med sine borge, Edessa og Indien med deres tilstødende lande. Ved Guds nåde er alle disse i vores hænder, og resten af det saracenske rige bøjer sig for vores styre. Hvis vi gav ordre til de store saracenske emirer, ville de ikke sige nej til os. Hvis vi skulle tilkalde Nasr, kaliffen af Bagdad, Gud velsigne ham, ville han rejse sig fra sit kongeriges høje trone og komme vores majestæt til hjælp. Ved Guds styrke og magt har vi erobret Jerusalem med dets landområde. Kun tre byer forbliver på kristne hænder, Tyrus, Tripoli og Antiokia, og disse vil uundgåeligt blive indtaget.

30 Hvis du ønsker krig, og Gud ønsker, at vi tager hele kristenheden i besiddelse, vil vi med Hans styrke møde dig, som du har foreslået i dit brev. Men hvis du er parat til at diskutere fordelene ved fred, vil vi kræve, at lederne af de tre byer overgiver dem til os. Vi vil tilbagelevere dit hellige kors⁶ og befri alle kristne fanger i hele vores land. Vi vil holde fred med dig og tillade dig en enkelt præst ved Den Hellige Gravs Kirke. Vi vil tilbagegive de klostre, der fandtes under det hedenske styre, og behandle dem godt. Vi vil tillade pilgrimme at rejse på besøg og opretholde fredelige relationer med dig i hele vores levetid.

40 Dette dokument har vi skrevet i form af et svar på det [brev], der kom til os gennem den mand, der hedder Henrik [af Dietz], hvis det pågældende dokument kommer fra kongen. Må

⁴ Angående Saladins ambitioner om at udvide islams magt til Europa, se tekst 191

⁵ Se tekst 193

⁶ Det hellige kors blev erobret under slaget ved Hattin, se tekst 194

Herren oprejse os med sin vilje til at opfylde sine mål. Det blev ved den ene Guds nåde skrevet i år 1188. Må Gud bevare vores profet Muhammed og hans afkom, og Gud bevare saracenernes sultans sikkerhed, herre og ophøjet konge, sejrherre, verdens forsvarer, beskytter af sandhedens banner, verdens og dens lovs fornyer, vogter af de to hellige steder⁷ og det hellige Jerusalem, erobrerens fader, Yūsuf ibn Ayyūb.

J. M. Rosenløv & M. Pihl: *Korstogene - Islams ekspansion og kristen modoffensiv* (2014)

10 *Itinerarium Regis Ricardi*: Her efter E. Hallam (red.): *Chronicles of the Crusades. Eye-Witness Accounts of the Wars between Christianity and Islam*. London (1989) s.172f.

---

⁷ Mekka og Medina